

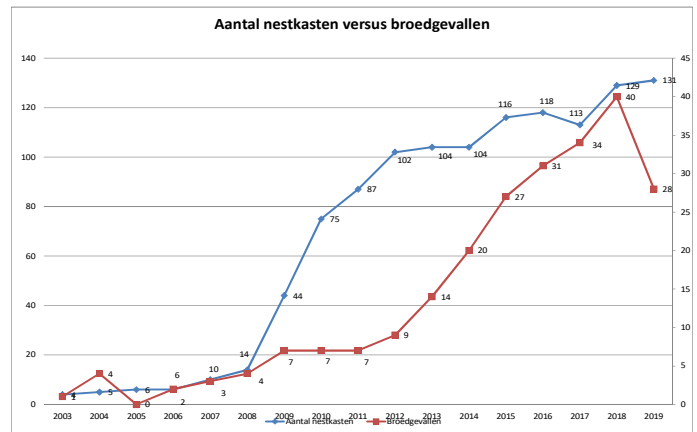

Steenuilen 2019

Na al het goede nieuws uit de hoek van de andere projectsoorten, bevat dit rapport niet enkel opbeurende cijfers. 2019, een recordjaar voor o.a. de bruine kiekendief en kerkuil, leek niet meteen het jaar van de steenuil. NWG De Kerkuil had nochtans verschillende steenuilkasten hersteld en vervangen, en bij het begin van het broedseizoen waren er in het werkingsgebied 131 nestkasten beschikbaar voor onze kleinste uiltjes. Aan locaties leek geen alvast geen gebrek. In 2018 was ruim een derde van de beschikbare locaties bezet en konden we 74 pulli uitwinnen. Het minder goede nestgemiddelde van 2 pulli per kast was dan weer een indicator voor de blijvende uitdaging die het in stand houden van een soort wel is. Dat cijfer is namelijk onvoldoende om een populatie op peil te houden. Zou dit zijn gevolgen hebben voor de cijfers van 2019?

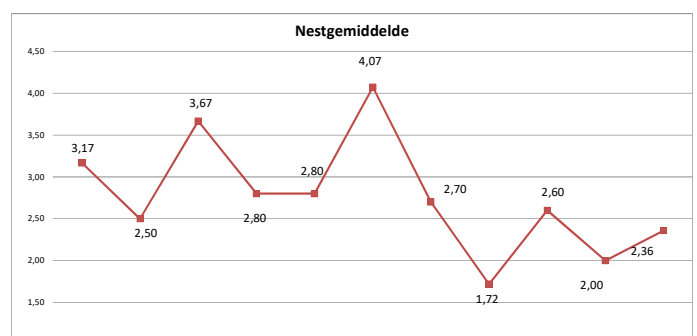
Aantal broedgevallen neemt sterk af

In 2019 stelden de medewerkers van NWG De kerkuil maar op 28 locaties een broedgeval vast. Dit is een drastische terugval van meer dan 30% na de 40 van 2018, en dit cijfer brengt ons terug naar het peil van 2015. Onrustwekkender nog is het feit dat deze daling een ware trendbreuk betekent. Voor het eerst sinds 2005 stellen we een daling vast in het aantal broedgevallen. De bezettingsgraad van de nestkasten neemt bij deze vanzelfsprekend mee af, en komt in 2019 op 25%. In 2018 was dit nog 36%. Ook hiermee komen we terug in de buurt van het cijfer uit 2015. Het lijkt alsof het steenuilenproject even vier jaar terug in de tijd is gekatapulteerd. Naar de oorzaken voor deze opvallende afname is het voorlopig nog raden, maar het cijfer onderstreept nog eens hoe moeilijk de steenuil het in ons werkingsgebied blijkt te hebben.

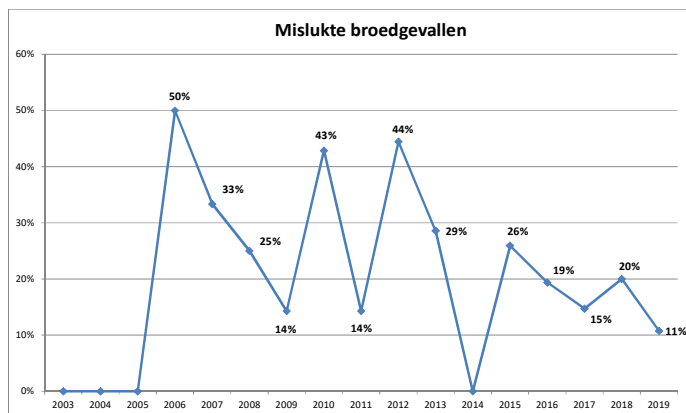
Minder, maar wel grotere nesten

Gelukkig is er ook positiever nieuws te melden. Het gemiddelde aantal pulli per nest nam in 2019 met zo'n 20% toe tot 2,36. Dit getal ligt boven de 2,2 die nodig zijn om een populatie in stand te houden, en geeft toch wat hoop voor 2020. In totaal werden 61 pulli geteld, iets minder dan de 74 van 2018, maar wel in de lijn van het totaal van 65 in 2017. Meer jongen vorig jaar (2019) betekent dit voorjaar (2020) hopelijk meer broedgevallen en opnieuw een toename in het totale aantal pulli in het werkingsgebied.

In de gecontroleerde nestkasten werden in 2019 ook minder mislukte broedgevallen aangetroffen. Slechts in 11% van de controles merkten medewerkers van NWG De Kerkuil een mislukt broedsel vast. In 2018 bedroeg dit cijfer nog het dubbele: 20%, wat ook precies het gemiddelde percentage is over de laatste 16 jaar.

Verder inzetten op broedlocaties

Zoals in het vorige rapport (tijdschrift nr.84, juli-augustus 2019) en in de inleiding hierboven al te lezen was, blijven de medewerkers van NWG De Kerkuil onvermoeibaar energie stoppen in de plaatsing van nieuwe nestkasten. Het aantal natuurlijke broedlocaties, bv. oude knotwilgen of hoogstamfruitbomen, wordt elk jaar schaarser en aangepaste steenuilkasten op geschikte locaties worden dan ook bijna onontbeerlijk. Medewerkers in het veld blijven altijd uitkijken naar mooie, begraasde weilanden of kleinschalige en gevarieerde landbouwpercelen met aantrekkelijke, kleine landschapselementen waar een nestkast weleens een steenuil zou kunnen verleiden. Waar mogelijk wordt contact gezocht met de bewoners of de eigenaars en lichten de medewerkers het steenuilenproject toe.

In Lo-Reninge en Koekelare kwamen zo intussen 5 nieuwe kasten bij, en bereiden we ons voor om in Houthulst verschillende nieuwe nestkasten te plaatsen. In totaal zouden in 2019-2020 30 steenuilkasten vernieuwd worden of op een nieuwe locatie moeten worden geplaatst.

Monitoring territoria

NWG De Kerkuil maakt ook werk van een territoriumkartering van de steenuil van het volledige werkingsgebied, een doelstelling die ook in de meerjarennota vooropgesteld werd. Daarvoor trekken medewerkers vanaf eind februari – begin maart op windstille en niet té koude avonden op pad om verschillende plaatsen de typerende roepjes van de steenuil te gaan waarnemen. Dat is namelijk de periode waarin territoria worden afgebakend en koppeltjes worden gevormd.

In 2019 werden Pervijze, Lampernisse, Oostkerke, Houthulst en Koekelare (hoofdgemeente) gemonitord. Zoals te verwachten bleken in de polders veel minder steenuilterritoria te vinden. Het gebrek aan geschikte broedlocaties en de uitgestrekte monocultuurpercelen maken het voor de steenuil moeilijker om voedsel te vinden en jongen groot te brengen. In Pervijze werden 4 territoria geteld, in Lampernisse 1 en in Oostkerke 2. In het zuidoosten van het werkingsgebied zijn gelukkig meer steenuilen te vinden: in Koekelare telden medewerkers 13 territoria, en in Houthulst waren dat er 12. Dat er op deze locaties toch zo weinig, of zelfs geen, succesvolle broedgevallen in kunstnesten vastgesteld worden, doet vermoeden dat er hier (gelukkig) toch nog voldoende natuurlijk nestplekken te vinden zijn.

Hoop voor de toekomst

Lag het lage nestgemiddelde van 2018 aan de basis van het verminderde aantal broedgevallen? Zijn er meer broedgevallen geweest op natuurlijke nestlocaties? Waren de broedsels in 2019 zo uitzonderlijk vroeg dat een aantal pulli al de deur uit waren bij de controles? In ieder geval zijn de cijfers van de vastgestelde broedgevallen wel heel hoopgevend, en kijken we al uit naar de controle van 2020.

We herhalen ook graag nog eens de oproep van vorig jaar: landbouwers of bewoners van het buitengebied in de regio's Veurne en Nieuwpoort die de steenuilen mee willen helpen ondersteunen, worden vriendelijk uitgenodigd contact op te nemen met projectcoördinator van NWG De Kerkuil, een lokale medewerker of het Regionaal Landschap Westhoek. Onder het motto 'Ieder erf zijn steenuil!' komen we graag langs om na te gaan of en welke maatregelen we kunnen nemen om deze kleine muizenpakkers te helpen. Nu al een oprechte dankjewel!

Filip Declerck